

- Anlatım Biçimleri
- Düşünceyi Geliştirme Yolları

ETKİNLİK 1: Anlatım Biçimleri

Aşağıdaki metinde kullanılan anlatım biçimlerini bularak uygun kutucuğu işaretleyiniz.

1.

İtir, terasında kiraz domates yetiştiriyormuş. Şu bildiğimiz küçük domateslerden... Heyecanla domateslerin kızarmasını beklerken olanlar olmuş. Bir gün domatesin meyvelerle yüklü bir dalı kırılıvermiş. İtir bir yandan buna çok üzülmüş, bir yandan da dalın neden kırıldığını merak etmiş. Bir bahçivana danışmış. Bahçivana ona gülümsemiş ve "Bitki yetiştirmek dünyanın en zevkli işi ancak bu işi yaparken birçok şeyi bilmek gerekiyor. Örneğin 'koltuk' almayı. Koltuk alsaydın, bir de bitkiye bir sılıkla destek verseydin dal kırılmazdı." demiş. O günden sonra İtir, bahçecilikle ilgili birçok kitap okumuş ve bu işi öğrenip iletmiş. Şimdi küçük bir bahçesi var; domatesler, havuçlar, fasulyeler, lahanalar, ayçiçekleri, mısırlar, ateşçiçekleri, petunyalar, gündüz sefaları yetiştiriyor.

Öyküleme

Betimleme

Açıklama

Tartışma

2.

Doğum günleri, bekarlığa veda partileri, en şaşaalı düğünler, Sevgililer Günü, Anneler Günü, Babalar Günü, yılbaşı partileri... Listeyi alabildiğine uzatmak mümkün. "Hayatımda bir kere oluyor." bahanesi altında yüklü paralar harcanan etkinlikler, özel günlerin ne kadar özel olduğunu harcanan paraların miktarıyla ölçen bakış açıları... Hâlbuki her anın biricik olduğunu ve tekrarının olmadığını unutuyor gibiyiz. Günümüz insanın hayatı; şatafatı bol etkinliklerle, şık servisle sunulan yiyecek içeceklerle ya da belki de yalnızca bir kez giyeceği kıyafetler için duyduğu tutkularla sınırlanıyor sanki git gide. Tüketmek, günümüzde bir insanın ruhundaki boşluğu doldurmadaki telaşının akıl ötesi dramı gibi bir şey! Zihnimize, ruhumuza ve varlığımıza anlam yerine hazzı koymanın zihinsel karşılığı. Eşyanın sağladığı yapay hazlarla doldurmaya çalıştığımız içimizdeki kapanmayan boşluk ve bu sonsuz boşluğu daha da genişletme çabasında olan tüketim odaklı günümüz endüstrisi bizi sürekli tüketmeye zorluyor. Hep daha fazlasını istiyor. Sevgi, merhamet, acı hatta aşk dâhil tüm insani duygularımızı satın aldıklarımızla inşa ediyor gibiyiz.

Öyküleme

Betimleme

Açıklama

Tartışma

3.

"Çölyak hastalığı" olan insanlar, glutenli bir tahıl yediği zaman vücudu bu proteine tepki gösterir. Hatta ince bağırsak duvarına zarar verdiği için besinleri uygun şekilde ememez. Sonuç olarak bu durum; besinlerden yeterince faydalanamamaya, buna bağlı metabolizmanın yorgun düşmesine, bağışıklığın azalmasına, sindirim problemlerine ve daha nicesine sebep olur.

Öyküleme

Betimleme

Açıklama

Tartışma

4.

Bakırcılar Çarşısı, Gaziantep'in gezip görmeye değer yerlerinden. Ahşap kaplamalı dükkânları ve taş döşenmiş sokaklarıyla ünlü Bakırcılar Çarşısı, hâlâ bakırcılık sanatının sürdürüldüğü bir yer. Çarşıda bakır eşyaların yanında dokuma kumaşlar, gümüşle işlenmiş süs eşyaları ve bir tür ayakkabı olan yemenilerin satıldığı dükkânlar dikkat çekiyor. Kurutulmuş biber ve patlıcan, üzüm ve üzümde elde edilen çeşitli büyüklükte pestiller, tatlı sucuk ve Antep fıstığı gibi çeşit çeşit yiyecekler süslüyor tezgâhları. Ürünler bu kadar çok olunca rengârenk bir atmosferi var çarşının.

Öyküleme

Betimleme

Açıklama

Tartışma

ETKİNLİK 2: Düşüncüyü Geliştirme Yolları

Aşağıdaki metinlerde düşüncüyü geliştirme yollarından hangileri kullanılmıştır? İşaretleyiniz.

1. Bedenin su gereksiniminin karşılanmasında içecekler önemli yer tutar. Çay, sudan sonra en çok tüketilen içeceğimiz olup aynı zamanda kültürümüzün bir parçası da olmuştur. Türk milleti olarak hayatımızın vazgeçilmez bir değeri olan çay; hayatımıza o kadar çok yer etmiş ki kahvaltı sofralarında, misafir ağırlamalarda, bayramlarda, cenazelerde, cemiyetlerde hemen hemen her etkinlikte hep "Ben buradayım." demiştir. Bu yönü ile çay; içtiğimiz her yudumda ülkemize gelmiş olmasına minnet duyduğumuz, saygıdan önemümü iliklediğimiz bir içecektir.

- Örneklendirme Tanımlama Tanık Gösterme Karşılaştırma

2. Yel değirmenleri, rüzgâr enerjisine bağlı olarak çalışan büyük pervaneli ve çarklı bir değirmen türüdür. Yel değirmeninin ilk Araçlar tarafından kullanmaya başlandığı ve daha sonraları Çin'de kullanıldığı ve oradan da Avrupa'ya yayıldığı tarihî belgelerde yer alır. Yel değirmeninin model ve çalışması rüzgârın hızına, yönüne ve yüksekliğine bağlıdır. Rüzgârın ortalama saatteki hızı 29-40 km olan yerler, yel değirmenleri için uygun yerlerdir. Saatte 8 km hızı olan hafif rüzgârlar yel değirmenini çalıştıramazlar. Güçlü rüzgârlar ve fırtınalar ise yel değirmeni çalışırken mekanik aksamı hasara uğratabilir. Yel değirmenleri, eskiden buğday öğütmek ve su pompalamak için kullanılırdı. Şimdilerde ise tarihî ve turistik mekân olarak yerini koruyor. Bodrum, Marmaris, Yalıkavak, Datça-Kızlan, İzmir-Foça, Aydın-Didim, Bursa-Gölyazı ve Balıkesir-Cunda yel değirmenleri; gezilmesi ve görülmesi gereken önemli tarihî ve turistik değirmenlerimizdir.

- Örneklendirme Tanımlama Benzetme Sayısal Verilerden Yaralanma

3. Science'ta yayımlanan makaleye göre var olan şehirler ve tarım arazileri göz önüne alındığında yeryüzünde yeni ağaç dikilebilecek yaklaşık 9 milyon kilometre kare toprak var. Bu arazilere 1 trilyon yeni ağaç dikmek ve böylece atmosferdeki karbondioksit miktarını yaklaşık 750 milyar ton azaltmak mümkün. Bu miktar, insanların son 25 yılda atmosfere saldırdığı karbondioksit miktarına denk geliyor.

- Örneklendirme Benzetme Sayısal Verilerden Yaralanma Tanımlama

4. Ormanlar; ağaçlarla kaplı, geniş doğal alanlardır. Orman denince aklınıza yalnızca ağaçlar gelmesin. Birçok başka bitkinin yanı sıra mantarlar, mikroorganizmalar, böcekler, kuşlar ve memeliler de ormanlarda yaşar. Ülkemizin yüzey alanının dörtte birinden biraz fazlasını oluşturan ormanlık alanlar; diğer bölgelere oranla Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde daha fazladır. Ülkemizdeki ormanların büyük çoğunluğu Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından idare ediliyor. OGM'deki Yangın Harekât Merkezinde yangınlarla ilgili ihbarlar değerlendiriliyor, yangınlarla ilgili bilgi akışı sağlanıyor, bilgisayarlarla yangınların yeri tespit ediliyor, ekipler yangın yerlerine yönlendiriliyor ve yangınların durumu izleniyor.

- Örneklendirme Benzetme Tanımlama Karşılaştırma

5. Farsçadan dilimize gelen ve bir daha da gitmeyen dostluk kelimesi "seven, sevgili, yâr" anlamına gelir. Bizler bu güzel kelimeyi "kurmak" fiiliyle beraber dostluk kurmak biçiminde kullanırız. Kurmak yani inşa etmek, ilmek ilmek dokumak gerekir dostluğu. Dost, tüm kaygıların arasında deniz gibi bizi sarar ve huzurlu hissettirir. Halil Cibran "Dostunuzun en beğendiğiniz yanı yokluğunda daha bir belirginleşir. Tıpkı dağın tırmanana değil, oviden bakana daha açık görüldüğü gibi." der. Melih Cevdet, Orhan Veli'nin ölümünün ardından yazdığı yazıda "Kolum, kanadım kırıldı. Azaldım, eksildim." diyor. Ne kıymetli ne aziz şeysin sen dostluk.

- Sayısal Verilerden Yaralanma Benzetme Tanık Gösterme Karşılaştırma